

ธรรมานุศาสตร์

เพื่อให้ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาและส่งเสริมให้กำลังพล ทอ. มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ

เรื่องเล่าตำนานวันสงกรานต์

พวกมนุษย์สุขสุดสุขสนุกครัน	ไอ้ฤดูเดือนห้าหน้าคิมหันต์
ทั้งผู้ดีเข้ญใจใสอังกาส	ได้ดูกันพิศวงเมื่อสงกรานต์
ล้วนแต่งตัวทั่วกันวันสงกรานต์	อภิวาทพุทธรูปในวิหาร
	ดูสระคราญเพชรพริ้งทั้งหญิงชาย

วันสงกรานต์ ตรงกับวันที่ ๑๓ เมษายนของทุกปี ซึ่งเป็นประเพณีที่สืบทอดมาช้านานในแถบประเทศเอเชียอาคเนย์ สำหรับในประเทศไทย ยังถือเป็น "**วันปีใหม่ไทย**" ทางการประกาศให้เป็นวันหยุดราชการ บทความนี้จะพาไปทำความรู้จักประวัติความเป็นมา และความสำคัญของวันสงกรานต์ให้มากขึ้น วันสงกรานต์ หรือ วันมหาสงกรานต์ เป็นวันที่ได้รับอิทธิพลมาจากเทศกาลโฮลีของประเทศอินเดีย แต่วันสงกรานต์ของไทยเปลี่ยนจากการสาดสี เป็นการสาดน้ำใส่กัน เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพอากาศที่ร้อนจัดในช่วงเดือนเมษายน และในอีกแง่หนึ่งยังมีความเชื่อว่าเป็นการปิดเป่าสิ่งไม่ดีออกไป ทำให้นิยมเล่นสาดน้ำ และประแป้งกันในช่วงเทศกาลสงกรานต์ โดยจะไม่ถือโทษโกรธกัน

คำว่า "**สงกรานต์**" มาจากภาษาสันสกฤต ที่มีความหมายว่า "**การเคลื่อนย้าย**" โดยเชื่อว่าในวันสงกรานต์ เป็นช่วงเวลาการเคลื่อนย้ายของจักรราศี อีกนัยหนึ่งก็คือการเคลื่อนสู่ปีใหม่ ทำให้คนไทยยึดถือวันสงกรานต์เป็น "**วันขึ้นปีใหม่ไทย**" มาตั้งแต่สมัยโบราณ จนกระทั่ง พ.ศ.๒๔๘๓ ก่อนจะปรับเปลี่ยนให้เป็นไปตามแบบแผนสากลนิยม ซึ่งก็คือวันที่ ๑ มกราคมของทุกปี ทั้งนี้ การละเล่นสงกรานต์ไม่ได้มีแค่ในประเทศไทยเท่านั้น แต่ยังมีในประเทศเพื่อนบ้าน เช่น พม่า กัมพูชา ลาว รวมถึงบางพื้นที่ของเวียดนาม จีน ศรีลังกา และอินเดีย

ตำนานเล่าว่า มีเศรษฐีฐานะร่ำรวยคนหนึ่ง ไม่มีบุตร จึงไปบวงสรวงขอบุตรกับพระอาทิตย์ และพระจันทร์ แต่รอหลายปีก็ไม่มีบุตรสักที จนกระทั่งถึงฤดูร้อนปีหนึ่ง เศรษฐีได้นำข้าวสารชวาน้ำ ๗ สี หุงบูชารุกขพระไทร พร้อมเครื่องถวาย และการประโคมดนตรี โดยได้ตั้งจิตอธิษฐานขอบุตร พระไทรได้ฟังก็เห็นใจ จึงไปขอบุตรกับพระอินทร์ให้เศรษฐี ต่อมาเศรษฐีได้บุตรชาย และตั้งชื่อว่า "**ธรรมบาลกุมาร**" ธรรมบาลกุมารเป็นคนฉลาดหลักแหลม จนมีชื่อเสียงร่ำลือไปไกล ทำให้ท้าวกบิลพรหม ได้ลงมาทำทนายปัญหา โดยได้ถามปัญหากับธรรมบาลกุมาร ให้เวลา ๗ วัน หากฝ่ายใดแพ้จะต้องตัดศีรษะบูชา ท้ายที่สุดธรรมบาลกุมารสามารถตอบปัญหาได้ ท้าวกบิลพรหมจึงต้องเป็นฝ่ายตัดศีรษะ แต่หากศีรษะนี้ตกลงพื้น

โลก จะเกิดเพลิงไหม้โลก ท้าวกบิลพรหมจึงสั่งให้บาทบริจาริกาของพระอินทร์ทั้ง ๗ นาง สลับหน้าที่ หมุนเวียนทำหน้าที่อัญเชิญพระเศียร หรือศีรษะของตนแห่รอบเขาพระสุเมรุ ปีละ ๑ ครั้ง ซึ่งตรงกับช่วง มหาสงกรานต์ โดยนางสงกรานต์ทั้ง ๗ มีชื่อ ดังนี้

๑. นางทงษะเทวี
๒. นางรากษเทวี
๓. นางโคราคเทวี
๔. นางกิริณีเทวี
๕. นางมณฑาทเทวี
๖. นางกิมิทาเทวี
๗. นางมโหธรเทวี

คติความเชื่อ และเรื่องราวประวัติวันสงกรานต์ จึงเชื่อมโยงกับโหราศาสตร์การเคลื่อนที่ของ ดวงอาทิตย์เข้าสู่ราศีเมษในช่วงวันมหาสงกรานต์ โดยในแต่ละปีก็จะมีชื่อนางสงกรานต์ทั้ง ๗ สลับ หมุนเวียนกันนั่นเอง กิจกรรมทั่วไปในช่วงเทศกาลวันสงกรานต์ คนไทยนิยมเล่นน้ำ ประแป้ง รดน้ำ ดำหัวผู้ใหญ่ ทำบุญตักบาตร สรงน้ำพระวันสงกรานต์ ใครที่อยู่ห่างไกลครอบครัว ก็จะเดินทางกลับ ภูมิลำเนาเพื่อฉลองวันปีใหม่ไทย รวมถึงกล่าวคำอวยพร "สุขสันต์วันสงกรานต์" และ "สวัสดี วันสงกรานต์" ให้แก่กัน

แต่สำหรับปีนี้ มีสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-๑๙ ทำให้มีการงดเล่นน้ำวันสงกรานต์ เพื่อยั้งการระบาดของโลก ส่วนในสถานที่ที่จัดกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ก็จะต้องดำเนินมาตรการ คุ่มเข้มทางสาธารณสุข ผู้ร่วมงานต้องสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลาที่อยู่ในงาน รวมถึงใช้เจลล้างมือ เพื่อป้องกันเชื้อโรค

เอกสารประกอบบทความ :

อ้างอิงตามจารึกที่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามฯ

จัดทำโดย : กองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ
คณอก.จัดกิจกรรมส่งเสริมให้กำลังพลของ ทอ.มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ